אי הכי בשר בחלב מאי איריא דהיתה לה שעת הכושר תיפוק לי דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא דתניא רבי שמעון בן יהודה אומר [א] משום ר' שמעון בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר [1] כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ולהלן הוא אומר [2] ואנשי קודש תהיון לי מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה חדא ועוד קאמר חדא דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא ועוד לדידיה נמי הרי היתה לו שעת הכושר ואם איתא דלאחר עריפה שרי רבי שמעון ליתני ומודה רבי שמעון בפטר חמור ובשר בחלב שמטמאין טומאת אוכלין אי דחשיב עליה הכי נמי הכא במאי עסקינן דלא חשיב עליה וטעמא מאי מטמאי רבנן אמרוה רבנן קמיה דרב ששת הואיל ואיסורו [ב] חישובו [ג] ולרבנן מי אמר הואיל ואיסורו חישובו והא תנן [ד] שלשה עשר דברים [ה] אמרו בנבלת עוף טהור וזו אחת מהן צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר ואי איסורו חישובו למה לי מחשבה הא מני רבי שמעון היא תא שמע [ו] נבלת [א] בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור והחלב בכפרים צריכים מחשבה ואינם צריכים הכשר ואי אמרת איסורו חישובו למה לי מחשבה הא מני רבי שמעון היא תא שמע [ז] נבלת [ב] בהמה טהורה בכל מקום ונבלת עוף הטהור והחלב בשווקים אינן צריכין מחשבה ולא הכשר הא טמאה בעיא מחשבה וכי תימא הא מני רבי שמעון היא הא מדסיפא רבי שמעון הוי רישא לאו רבי שמעון דקתני סיפא רבי שמעון אומר אף הגמל והארנבת והשפן והחזיר אינן צריכין לא מחשבה ולא הכשר [ח] ואמר רבי שמעון מה טעם הואיל ויש בהן סימני טהרה אלא אמר רבא דכולי עלמא לא אמרינן איסורו חישובו ואי דערפיה מיערף הכי נמי הכא

אי הכי. לטעמא דר' שמעון משום הנאה הוא: **מה להלן מותר בהנאה.** דכתיב לכלב תשליכון אותו (שמות כב): **לדידיה נמי.** לצורך ישראל עצמו היתה לו שעת הכושר אבל שור הנסקל ועגלה ערופה לא היתה לו שעת הכושר אפי' קודם לכן דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת: **ליתני ומודה ר' שמעון בפטר חמור.** דהא יכול להאכילו לאחרים הוא: **דלא חשיב עליה.** לאכילה ומשום הכי לא תני ליה דסתמיה לאו לאכילה קאי: [ד] **ואיסורו חישובו.** איסור דאסר ליה רחמנא לישראל מסייא ליה אוכל דכיון דאסר ליה מכלל דראוי לאכילה לעובד כוכבים הוא: **צריכה מחשבה.** לטמא טומאת אוכלין אם נגע [ה] כהן שרץ שאם תגע אחרי כן באוכלין כשרין תטמאם וכל כמה דלא חשיב עליה לית ביה שום טומאת מגע דנבלת עוף טהור אינה מטמאה אלא אם [ו] אכלה ואז מטמאה אותן בגדים שהוא לבוש בשעת בליעה: **ואינה צריכה הכשר.** הואיל ויש עליה טומאה חמורה לטמא אדם ובגדים אם היה אוכלה ואמר בכריתות בפרק דם שחיטה (דף כא.) וכי יותן מים וכו' [ז] מה זרעים מיוחדין שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר [ז] ולא שייך הכשר אלא בטומאה קלה דאוכלין וכן מחשבה: **ר' שמעון היא.** דלית ליה איסורו חישובו: **נבלת בהמה טמאה בכ"מ.** שהיא סתמא לאו לאכילה קיימא דמאיסה ועוד שיש לה שני דחויין אחת שלא נשחטה ואחת [ח] טמאה היא וכן נבלת עוף טהור: **וחלב.** שומן של [ט] נבלה טהורה: **בכפרים.** דעניים הם ואין רגילין לאכול עופות ושומן צריכין מחשבה להאכילן לעובד כוכבים ואם לאו אין מטמאין טומאת אוכלין. וא"ת נבלת בהמה טמאה טומאת אוכלין למה לה הא מטמאה אדם וכלים כ"ש [י] אוכלין תרין כדאמר בכריתות בפרק דם שחיטה (דף כא.) דאי איכא פחות מכזית טמאה [כ] דאין עליה טומאת נבלות שהרי אין בה שיעור ולילפו לפחות מכביצה אוכלין אם חישב על פחות מכזית זה לאכילה מצטרף עם שאר אוכלין להשלימה לכביצה שאם יגע בהן שרץ יטמאו. [יא] והחלב לא גרסינן דליכא למימר ביה אין צריך הכשר דאי בחלב נבלה הא אין מטמא טומאה חמורה דכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה ואמאי לא ניבעי הכשר ואי בשחוטה ומשום שכבר הוכשר הא שנינו בגמ' בהעור והרוטב (חולין קכח.) חזר ר"ע להיות שונה כר' יהודה דהכשר שחיטה לא מהניא לחלב משום דלאכתי לאו אוכל הוא דהא דכפרים לאו בר אוכל הוא עד דחשיב עליה ובטהרות במשנה לא גרסינן ליה: **ואינה צריכה הכשר.** הואיל ומטמאה טומאה חמורה [יב] בעוד שהיא בה זית שלם בעודה היא מחוברת בנבלה [יג]: **נבלת בהמה טהורה בכ"מ.** סתמא לאכילת עובד כוכבים דלא מאיסה ועוד דלגבי ישראל אין בה אלא דיחוי אחד הלכך אינה צריכה מחשבה לקבל טומאת אוכלין להצטרף פחות מכזית הימנה לפחות מכביצה אוכלין וכן נבלת עוף טהור והחלב של שחוטה: **בשווקים.** בכרכים דיש בה רוב עם ועשירים הם ורגילין לאכול רוב עופות ושומן: **ולא הכשר.** נבלת בהמה ועוף משום דמטמאין טומאה חמורה וחלב שחוטה בשווקים משום שכבר הוכשר בשחיטה דכיון דלא בעי מחשבה אהני ליה הכשר שחיטה: **הא טמאה בעיא מחשבה.** ולא אמרינן איסורו זהו חישובו: **אף הגמל.** דינו כבהמה טהורה הואיל ויש בו אחד מסימני טהרה. ומדאוסיף ר"ש בסיפא מכלל דרישא רבנן היא וס"מ לית להו איסורו חישובו וגבי פטר חמור דמטמאין לעיל [ט:] בדחשיב עליה הוא ואפ"ה מטהר ר"ש דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא דמודה ר"ש לאחר עריפה שהוא אסור כדרב': **אלא אמר רבא דכ"ע לא אמרינן איסורו חישובו.** גרידא ואפ"ה פלוגתייהו בדלא חשיב וליתא לדרב' [ח]. ודקשיא לך מאי טעמא דרבנן [יד] אי דערפיה מיערף הכי נמי דמודו רבנן דלא מטמא טומאת אוכלין הואיל ולא חשיב עליה:

מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה כו'. תימה דבפרק כל שעה (פסחים כד:) דריש איסי בן יהודה איסור אכילה מהכא ואיסור הנאה יליף מק"ו דערלה והשתא במאי פליגי וי"ל [טו] קסבר תנא דהתם כיון דמצי לקיומי תרוייהו הגזרה שוה וק"ו מקיימי ומיהו קשה דבכמה מקומות אתיא ג"ש ומפקינן מק"ו כדאמר בכמה דוכתי שיכול ועושה ק"ו והדר [טז] תלמוד לומר אלמא אתיא גזרה שוה ומפקינן מקל וחומר ופירש ר"ת קרא איירי במילי דאסור בהנאה כגון קדשים שיצאו חוץ למחיצתן דדריש בפרק בהמה המקשה (חולין סח.) מבשר בשדה [יז] כיון שיצא חוץ למחיצה נאסר ואע"ג דפשטיה דקרא בהיתר הנאה כדכתיב לכלב תשליכון אותו קסבר תנא דהתם להכי אהני ק"ו דילפינן מקדשים דאיירי בהו נמי קרא ותנא דהכא סבר מטריפה דשריא בהנאה ילפינן כפשטה [יח] ולית ליה קל וחומר דהכי נמי מאן דדריש איסור הנאה מג' לא תבשל לית ליה קל וחומר [ט] (ולא"ת מאן דדריש ליה [יט] מקודש אית ליה ק"ו) תיפוק ליה איסור הנאה מכל בקודש באש תשרף כדילפינן מיניה פרק כל שעה (פסחים כד.) פסולי קדשים י"ל עם קדש ואנשי קדש [כ] מענין אחד ודמו אהדדי [י] א"נ דנין חולין מחולין ואין דנין חולין מקדשים כדאמר פרק כיסוי הדם (חולין פה. [כ]):

נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור בכפרים צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר. והחלב לא גרסינן דליכא [כא] למימר דאין צריך הכשר דאי בחלב נבלה הא אינה מטמאה טומאה חמורה דכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה ואמאי לא נבעי הכשר ואי בשחוטה [כב] הרי שנינו בפרק העור והרוטב (חולין קכח.) חזר רבי עקיבא להיות שונה כרבי יהודה דהכשר שחיטה לא מהניא לחלב משום דלאכתי לאו אוכל הוא דהא בכפרים לאו בר אכילה היא עד דחשיב עליה ובמסכת טהרות לא גרסינן ליה [כג] עכל"ה לפי שים [ל] פי' שאין כתב כהן ושמא [כד] מאחרים הוגה ואע"ג דרב פפא מוקי התם בהעור והרוטב (שם) פלוגתא דמנאי [כה] [מ] בהיתר מחשבה מ"מ מסתבר דהכי סתם משנה דמסכת טהרות סברה כי חזרה ובסיפא גרסינן לה שפיר [נ] החלב בשווקים אין צריך לא מחשבה ולא הכשר ובחלב שחוטה [ס] אמרינן וכן פירש הקונטרס:

ונבלת עוף טהור בכפרים. פירש הקונטרס [כו] עניים הם ואין רגילין לאכול עופות [כז] ונראה לפרש טעם אחר בשווקין יש אוכלין מרובים וקונין כל דבר בכפרים אוכלים מועטין ולא זבני אלא מידי מעליא:

נבלת בהמה טהורה בכל מקום. מה שיש חילוק בין טמאה לטהורה ואע"ג דתרווייהו לא מוכן אלא לעובד כוכבים ותפלים הם במחיר יותר כדאמרינן התם חולין (ד' יז.) ובתים מלאים כל טוב [כח] (כותלי) [קדלי] דחזירי ואמרי' במגילה (דף יג.) וישנה לטוב [ע] כתלי דחזירי מכ"מ מה שהיא טהורה מצוי אוכל כראויה מעט הואיל וכשאינה נבילה אוכל גמור הוא לישראל ומהאי טעמא מהני לרבי שמעון בגמל וארנבת שפן וחזיר [כט] סימני טהרה לשויי אוכל כדאמר בסמוך ובקונט' נמי פירש כאן נבלת בהמה טמאה כ"מ שהיא סתמא לאו לאכילה קיימא דמאיסה ועוד יש עליה שני דחוין אחד שלא נשחטה ועוד דטמאה היא וגבי נבלת בהמה טהורה פירש סתמא לאכילת עובד כוכבים דלא מאיסה ועוד לגבי ישראל אין בהן אלא דחוי אחד הילכך אינה צריכה מחשבה: **והחלב** בשווקים. פ"ה רגילים לאכול עופות ושומן משמע שר"ל דכל שומן קרוי חלב ולא איירי דוקא [ל] מחלב האסור כגון תותב קרוס וקלף (חולין דף מט:):

שהשוחט

מסורת הש"ס

א) חולין קטו. מנחות קא: [לעיל ו:], ב) נדה נ:, [ופסחים קה:] טהרות פ"א מ"ח, ג) עוקצין פ"ג מ"ב נדה נ: כריתות כא., ד) [עוקצין שם] נדה וכריתות שם, ה) [אין זה במשנה], ו) [ויקרא יא], ז) נבלה ל"ק, ח) נ"א לרב ששת, ט) ל"ל ומאן דדריש ליה מקודש אית ליה ק"ו ולא"ת תיפוק וכו'. ל"ק, י) דדרשינן א"נ. ל"ק, כ) [וע"ע תוס' פסחים כד: ד"ה אמרת], ל) ספרים. ל"ק, מ) נהכשר קודם מחשבה. ל"ק, נ) והחלב. ל"ק, ס) איירי. ל"ק, ע) נ"א שמאכילה קדלי. ל"ק,

◆

תורה אור השלם

1. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: דברים יד כא
2. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

◆

רבינו גרשום

ואינן קרויין אוכל: אי הכי. לר' שמעון מאי איריא דבשר בחלב משום הכי מטמא טומאת אוכלין משום דהיתה לו שעת הכושר תיפוק ליה דמשום הכי מטמאין דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים לעובדי כוכבים הוא

מוסף רש"י

שיטה מקובצת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones